

**AÇIK ALAN REKREASYONUNA
KATILAN BİREYLERİN SERBEST
ZAMAN TATMİN DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ:
ŞAVŞAT -KARAGÖL ÖRNEĞİ**

**Saide DEMİRAL
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı

**AÇIK ALAN REKREASYONUNA KATILAN
BİREYLERİN SERBEST ZAMAN TATMİN
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ:
ŞAVŞAT -KARAGÖL ÖRNEĞİ**

Saide DEMİRAL
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı

Mayıs-2018
BATMAN
Her Hakkı Saklıdır

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAYI

Dr. Öğretim Üyesi M. Enes IŞIKGÖZ danışmanlığında, Saide DEMİRAL tarafından hazırlanan “Açık Alan Rekreasyonuna Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi: Şavşat-Karagöl Örneği” adlı tez çalışması 30/05/2018 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Doç. Dr. Serdar GERİ

Danışman

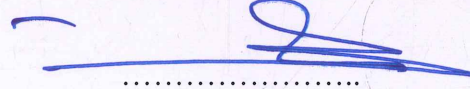
Dr. Öğrt. Üyesi M. Enes IŞIKGÖZ

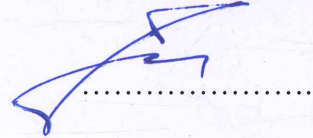
Üye

Doç. Dr. Cengiz TAŞKIN

İmza

.....

.....

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Dr. Öğrt. Üyesi Ferhat KORKMAZ
SBE Müdür V.

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Saide DEMİRAL

30.05.2018

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AÇIK ALAN REKREASYONUNA KATILAN BİREYLERİN SERBEST ZAMAN TATMİN DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: ŞA VŞAT-KARAGÖL ÖRNEĞİ

Saide DEMİRAL

Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğrt. Üyesi M. Enes IŞIKGÖZ

Yıl, 2018, 41 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, Artvin İli Şavşat ilçesi Sahara Milli Parkı sınırları içinde yer alan Karagöl'e giden bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 50 erkek ve 50 kadın olmak üzere toplam 100 katılımcı oluşturmaktadır.

Araştırmanın verileri, araştırmaya katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerini belirlemek amacıyla Beard ve Ragheb (1980)'in geliştirdikleri, Karlı ve ark. (2008)'nin geçerlilik-güvenirlilik çalışmalarını yaparak Türkçeye çevirdikleri "Serbest Zaman Tatmin Ölçeği" (SZTÖ) ile ölçülmüştür. Bu ölçek 39 sorudan ve psikolojik (8 madde), sosyolojik (8 madde), rahatlama (4 madde), fizyolojik (6 madde), estetik (4 madde) ve eğitim (9 madde) olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklem grubuna 01.08.2017-07.08.2017 tarihleri arasında anket uygulanmıştır. Bu anketten elde edilen veriler değerlendirilirken, katılımcıların cinsiyet ve medeni durumlarının serbest zaman tatmin düzeyine etkisini saptamak için t-testi; yaş, eğitim ve gelir düzeyi içinse Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bulguların yorumlanmasında $p < 0.05$ değeri temel alınmıştır.

Araştırma sonucunda; katılımcıların serbest zaman tatmin ölçeğinde en yüksek ortalamayı rahatlama, en düşük ortalamayı fizyolojik alt boyutlarında aldıkları görülmüştür. Diğer alt boyutlarda ise katılımcıların serbest zaman tatminleri sırasıyla psikolojik, eğitim, estetik ve sosyolojik alt boyutlarının belirlediği görülmüştür. Alt boyutların ortalamaları dikkate alındığında katılımcıların serbest zaman tatminlerinde, psikolojik, sosyolojik, rahatlama, fizyolojik, estetik ve eğitim faktörlerinin sıklıkla geçerli oldukları tespit edilmiştir. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise katılımcıların serbest zaman tatmin düzeylerinin tüm alt boyutlarda, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, aylık gelir durumuna göre anlamlı olarak değişmediği, medeni durum değişkeninde sadece fizyolojik alt boyutunda serbest zaman tatminlerinin anlamlı olarak değiştiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Doğa, Rekreasyon, Serbest Zaman Tatmini, Sosyal Etkinlik

ABSTRACT

MS THESIS

**EXAMINATION OF LEISURE SATISFACTION LEVELS OF
INDIVIDUALS PARTICIPATING IN OUTDOOR RECREATION
ACTIVITIES: THE CASE OF ŞAVŞAT- KARAGÖL**

Saide DEMİRAL

**Batman University Social Sciences Institute
Recreation Management Department**

Advisor: Dr. Lecturer M. Enes İŞIKGÖZ

Year, 2018, 41 Pages

Jury

**Advisor: Dr. Lecturer. Member Mustafa Enes İŞIKGÖZ
Assoc. Prof. Dr. Serdar GERİ
Assoc. Prof. Dr. Cengiz TAŞKIN**

The objective of this research is to analyze the satisfaction levels of the individuals who visited the Karagöl National Park in Artvin-Şavşat. The research study group is composed of 100 participants including 50 men and 50 women. The research data were analyzed by the "Leisure satisfaction Scale (LSS)" developed by Beard and Ragheb (1980) and translated and checked for validity-reliability by Karlı and his friends (2008). This scale consists of 39 questions and six sub-dimensions: psychological (8 articles), social (8 articles), rest (4 articles), physiological (6 articles), esthetic (4 articles) and educational (9 articles). A questionnaire was given to participants in the survey applied between 01.08.2017 and 07.08.2017.

In this analysis, One-Way Variance Analysis (ANOVA) was used to determine the effect of age and income level variables while the test was used to determine the effect of gender and marital status variables on the level of satisfaction. The interpretation of the results was based on $p < 0.05$. As a result of the research; participants were found relieved the highest averages in the leisure satisfaction scale and the lowest averages in physiological sub-dimension. In the other sub-dimensions, psychological, educational, esthetic and sociological sub-dimensions were respectively determined their leisure satisfaction. The average given of the sub-dimensions for the participants' leisure satisfaction, psychological, sociological, relaxation, physiological, it has been found to be a valid and often esthetic factor of education. Another conclusion of the study is the level of leisure satisfaction in all dimensions of participants, gender, age, education level, did not change significantly compared to monthly income, time free that the physiological dimensions of variables by marital status varied significant degree of satisfaction.

Keywords: Environment, Nature, Recreation, Leisure, Social Event

ÖNSÖZ

“Açık Alan Rekreasyonuna Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı tez çalışmamın her aşamasında bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşarak bu çalışmayı yapmamda beni yönlendiren danışmanım Dr. Öğretim Üyesi M. Enes IŞIKGÖZ’e, derslerini büyük bir ilgiyle dinlediğim bölüm hocalarım Doç. Dr. Hacı Murat ŞAHİN, Doç. Dr. Cengiz TAŞKIN, Dr. Öğretim Üyesi M. Emin YILDIZ ve Dr. Öğretim Üyesi Melike ESENTAŞ’a, verilerin analiz kısmında yardımlarını benden esirgemeyen Arş Gör. Dr. Volkan GENÇ ve Dr. Öğretim Üyesi S. Emre DİLEK’e, kullandığım yabancı kaynakların özellikle Türkçeye çevirisindeki bilgisinden yararlandığım ve bu çalışmanın yazım sürecinde her an yanımda olan sevgili eşim Dr. Öğretim Üyesi Serkan DEMİRAL’a, saha uygulamasına yönelik resmi işlemlerin hızlandırılmasında kolaylık sağlayan Artvin Doğa ve Milli Parklar Şube Müdürü Yunus AYDEMİR’e ve Murat EVBAŞI’na ayrıca Şavşat Şefliğinde görevli Şef Ergül BİLGİN’e, Orman Muhafaza Memurları Kemal ŞİMŞEK, Ahmet ORAK ve Taner GÜVERCİN’e, güler yüzlülüğü ve sevecenliğinin yanında araştırmama kattığı kaynaklardan dolayı Şavşat Belediyesi Yazı İşleri Müdürü Filiz ÖZCAN’a teşekkürlerimi sunarım.

Saide DEMİRAL

Batman-2018

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR	xi

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Alt Problemler	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Sınırlılıklar.....	3

II. BÖLÜM

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	4
2.1. Zaman	4
2.2. Serbest Zaman	6
2.3. Serbest Zaman Tatmini	7
2.4. Rekreasyon	9
2.5. Artvin İli ve Şavşat İlçesi İle İlgili Genel Bilgiler	10
2.6. Milli Park.....	12
2.6.1. Milli Park Kriterleri.....	12
2.7. Karagöl – Sahara Milli Parkı.....	13
2.8. Cittaslow.....	13

III. BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	15
3.1. Araştırmanın Modeli	15
3.2. Evren ve Örneklem	15
3.3. Veri Toplama Aracı.....	15
3.4. Verilerin Analizi.....	16

IV. BÖLÜM	
4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA.....	17
V. BÖLÜM	
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	25
5.1 Sonuç.....	25
5.2 Öneriler	26
KAYNAKLAR	27
EKLER.....	31
ÖZGEÇMİŞ.....	41

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 2.1. Rekreasyon Etkinliklerinin Sınıflandırılması	9
Çizelge 4.1. Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları .	17
Çizelge 4.2. Katılımcıların serbest zaman tatmin ölçeğinden almış oldukları puanlarının betimsel istatistik sonuçları.....	18
Çizelge 4.3. Katılımcıların cinsiyeti değişkeni ile SZTÖ alt boyutları arasındaki t testi sonuçları	19
Çizelge 4.4. Katılımcıların medeni durum değişkeni ile SZTÖ alt boyutları arasındaki t testi sonuçları.....	20
Çizelge 4.5. Katılımcıların yaş değişkenine göre SZTÖ alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin ANOVA sonuçları	20
Çizelge 4.6. Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre SZTÖ alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin ANOVA sonuçları	22
Çizelge 4.7. Katılımcıların gelir durumu değişkenine göre SZTÖ alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin ANOVA sonuçları	23

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1. Zamanın Kullanım Bölümleri.....	5
Şekil 2.2 Artvin İl Haritası.....	10

SİMGELER VE KISALTMALAR

TDK	: Türk Dil Kurumu
ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi
SZTÖ	: Serbest Zaman Tatmin Ölçeği
MD.	: Medeni Durum
EĞ. DUR.	: Eğitim Durumu

*Her zaman özlemle
anacağım sevgili
anneanneme...*

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Günümüzde sanayinin hızla gelişmesi, insan gücüne duyulan gereksinimi azaltmaya başlamış ardından da bireylerin serbest zaman saatlerine ayırdıkları sürenin artmasını sağlamıştır. Artan serbest zaman süresiyle birlikte bireylerin katılabilecekleri etkinlikler de çeşitlenerek çoğalmıştır. Bu etkinlikler içinde yer alan açık alan rekreasyonu, gittikçe kentleşen ülkemizde önemli bir ihtiyaç haline gelmiş özellikle büyük kentlerin boğucu yaşam koşullarından kaçmak isteyen insanların ilgisini çekmeye başlamıştır. Ülkemizin birçok iklimin aynı anda yaşandığı, değişik yer şekillerine sahip evrenin ender coğrafyalarından biri olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, açık alan rekreasyonu etkinliklerinin de ne denli çeşitli alanlarda yapılabileceği tahmin edilebilir.

İş olanaklarının çeşitliliği ile bireyleri içine çeken büyük kentler bir yandan bireylere sağlık, eğitim, ulaşım, altyapı, teknolojiye yakın olma gibi olumlu hizmetler sunarken diğer yanda da artan konut ihtiyacından dolayı azalan rekreasyon alanları, hava ve gürültü kirliliği, trafik ve stres gibi olumsuzluklar sunmaktadır. Bu olumsuz atmosferinden kurtulmak için bireyler daha fazla açık alanlara ihtiyaç duymakta ve doğayla iç içe olabilecekleri etkinliklere yönelmektedirler. Bu yönelim bireyleri psikolojik, fiziksel, zihinsel ve görsel olarak yenilemekle birlikte sosyalleşmelerine de katkı sağlayarak yoğun iş tempolarına kaldıkları yerden devam etmelerini sağlamaktadır.

Çalışma ve rutin işlerin dışında arta kalan zaman bireylerin serbest zamanlarını nasıl kullanmaları gerektiği sorusuna cevap aramaya itmiş ve zaman kavramının önemi ortaya çıkmıştır. Zaman bir ölçüdür. Kocaekşi (2012: 4) zamanı insanların kendilerini planlamak, hayatlarını organize etmek ya da organize edilen planlara uyum sağlamak olarak tanımlamaktadır.

Teknoloji ve sanayinin hızla gelişmesi insan gücüne duyulan gereksinimi hızla azaltmış ve bu azalma çalışma dışı serbest zaman saatlerin artmasına neden olmuştur. Argan'a göre (Argan vd., 2013) serbest zaman bireyin var olması ve yaşamını sürdürmesi için gerekli zamanın dışında kalan; tercih ve

değerlendirmelerine bağlı olarak kullandıkları “isteğe bağlı/keyfi” zaman içerisinde yer alırsa serbest zaman olarak tanımlanabilir.

Hızlı şehirleşme ve kırsal kesimdeki değişme ve gelişmelerin gerektiğince planlanıp, denetlenmemesinin, doğal dengede onarılmayacak yıkımlara yol açtığı bilinmektedir. Bu süreç Türkiye’de dünya ortalamasının üstünde bir hızla gelişmiş ve ülke yüzeyini hemen hemen tamamıyla kapsayacak biçimde yayılmıştır. Bu sebeple belirli özelliklere sahip doğa ünitelerinin ayrılıp korunması, bilimsel, kültürel, estetik ve sağlık gibi amaçlarla yararlanılması giderek önem kazanmaktadır (akt. Yaşar, 2000: 182). Ülkemiz coğrafik konumu gereği çok çeşitli yeryüzü şekillerine sahip açık alan milli parklarına sahiptir. Son yıllarda artan kentleşmeyle birlikte açık alan milli parkları daha da önem kazanmış, bireylerin tercih ettikleri rekreasyon merkezleri haline gelmiştir. 2873 sayılı milli parklar kanununa göre milli park; Bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını ifade eder (Mili Parklar, 2017).

Açık alan milli parklarını tercih eden bireylerin, serbest zaman tatmin düzeyleri araştırmamızın amacını oluşturmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Bu çalışmada açık alan rekreasyonuna katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri belirlenmeye çalışılmış ve farklı değişkenlerden etkilenip etkilenmediği sorularına cevap aranmıştır.

1.1.1. Alt Problemler

- a) Açık alan rekreasyonuna katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- b) Açık alan rekreasyonuna katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri yaş gruplarına göre farklılık göstermekte midir?
- c) Açık alan rekreasyonuna katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri medeni durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

- d) Açık alan rekreasyonuna katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri eğitim seviyelerine göre farklılık göstermekte midir?
- e) Açık alan rekreasyonuna katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri gelir seviyelerine göre farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; Artvin ili Şavşat ilçesinde bulunan Karagöl Milli Parkındaki rekreatif etkinliklere katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesidir.

1.3. Sınırlılıklar

Bu araştırma Artvin ili Şavşat İlçesinde buluna Karagöl Milli Parkındaki rekreatif etkinliklere katılan 100 kişi ile sınırlıdır.

II. BÖLÜM

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

2.1. Zaman

Değişik şekillerde karşımıza çıkan ve soyut olan zaman kavramına yapılan tanımlarla somut anlamlar kazandırılmaya çalışılmıştır. Zaman kavramına elle tutulup gözle görülmemesine rağmen yaşamımızın devamını sağlayan önemli bir planlama aracıdır diyebiliriz. Günümüzü çalışma ve çalışma dışı olmak üzere ikiye ayırdığımız ve başı sonu olmayan zaman kavramına Çil (2011) subjektif olarak geçmişin, şimdinin ve geleceğin içindeki yaşantılara ve yaşantıların bilincine dayanan üç boyutlu tarihsel bir hal iken, objektif olarak da keyfi bir saptama olmakla birlikte sabit olan bir an'a göre ölçülebilen soyut bir kavram olarak tanımlamış, Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre ise zamana bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit denmiştir.

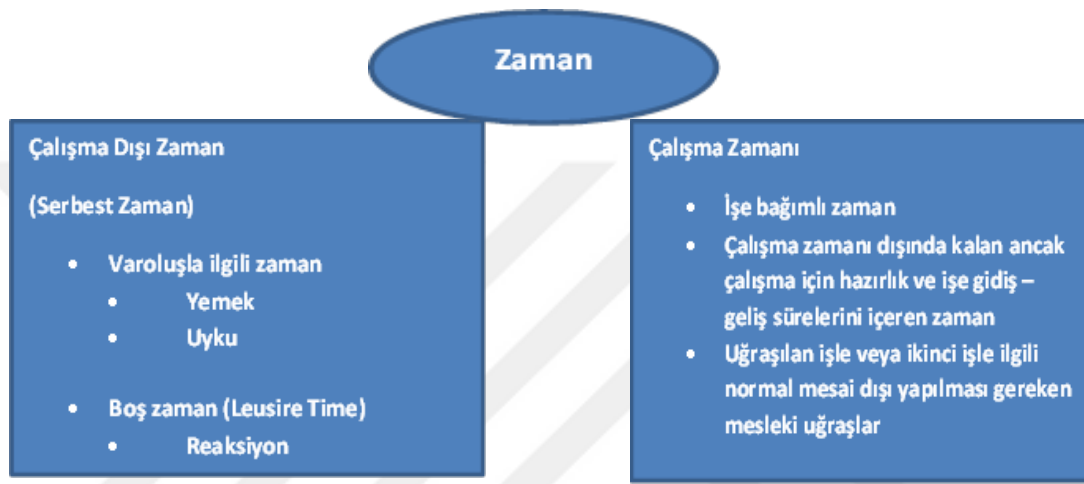
Başı ve sonunu hiçbir birimle ifade edemediğimiz zamanı en etkili şekilde kullanmak için günlük, haftalık, aylık hatta yıllık planlar yapmamız boşa geçirilmemesi gereken bu önemli olgunun her anını dolu dolu yaşamamıza yardımcı olacaktır. Jensen uygarlaşmanın en temel belirleyici unsurunun insanların zamanı kullanma yetenekleri olduğu görüşünü ileri sürmektedir. Kısacası, herhangi bir toplumdaki bireylerin zamanlarını kullanım şekilleri diğer tüm bireylerin, toplulukların ve milletlerin genel sağlığını etkileyeceğini görüşünü savunur (akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 16).

Zaman verimli ve dolu dolu kullanılması gereken bir birimdir. Zamanı iyi kullanmak için teknolojiyi etkili kullanmalı bulunduğumuz çevreyi, şehri, bölgeyi ve ülkeyi iyi tanımalıyız. Karaküçük'e göre (2005) zamanı iyi kullanabilmek, insanın kendisine, çalışma hayatına, sosyal hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kullanabilmesine bağlıdır.

Zaman, kullanım açısından çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman olarak iki grupta ele alınabilir. Çalışma zamanı, temelde bireyin para kazanmak ve geçimi

sağlamak için iş yerinde geçirdiği zamandan oluşmaktadır. Ancak bunun dışında bireyin çalıştığı işin niteliğine bağlı olarak çalışma için yaptığı hazırlık, işe gidiş-geliş süreleri ve kendi işi veya çalıştığı ikinci bir işle ilgili yapması gereken mesleki uğraşlar da çalışma zamanı içinde yer alır. Çalışma dışı zaman ise insanın yaşamını idame ettirmesi için gerekli olan temel fizyolojik ihtiyaçlardan beslenme ve uykuya ayırdığı zaman ve boş zamandan oluşmaktadır (Kocaekşi, 2013: 4).

Şekil 2.1. Zamanın Kullanım Bölümleri

(Karaküçük, 1999)

Yukarıdaki çizelgede görüldüğü gibi Karaküçük (1999) zamanı; çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman olmak üzere ikiye ayırmıştır. Buradan hareketle zamanın gündelik yaşamımızı çeşitli bölümlere ayırdığını söyleyebiliriz. Zamanın iyi kullanılabilmesi insanın kendisine, çalışma yaşamına, toplumsal yaşamına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik gereksinimlerin karşılanmasına ayırdığı zaman arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır (Köktaş, 2004).

Çalışma zamanı; bireyin yaşamını sürdürebilmesi ve gerekli ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için ekonomik olarak belli bir kazancının olduğu, işe gidip geldiği süreyi kapsamaktadır. Çalışma dışı zaman ise bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir etkinlikle uğraşacağı zamandır. Serbest zaman genellikle çalışma dışında kalan zaman dilimidir (Hacıoğlu, 2009). Araştırmamızın ilgili zaman dilimini oluşturan serbest zaman kavramına bu noktada açıklık getirilmektedir.

2.2. Serbest Zaman

Serbest zaman sözcüğü (leisure) Latince kökenli bir sözcüktür ve “licer” sözcüğünden gelmektedir. Ayrıca “izin vermek” anlamına da gelmektedir (Cordes ve İbrahim, 1995: 5). Mieczkowski ve Önder’e göre serbest zaman; dıştan gelen zorlamalara bağlı kalmadan bireysel kontrolün sağlandığı, eğlenme, hoşnutluk, mutluluk duygusu uyandıran, herhangi bir ücretin alınmadığı, kendi kendine olan, tatmin edici deneyimlerin yaşandığı zaman aralığı olarak kabul edilmektedir.

Hazar (2003) ise serbest zaman kavramını insanların sınırlı yaşam süresinin çalışma, çalışmayla ilgili etkinlikler, yaşamı sürdürmek için gerekli etkinlikler ve diğer zorunlu davranışlar dışında kalan bölüm olarak tanımlamıştır. Buradan hareketle serbest zamanı bireyin yapmak zorunda olduğu günlük işlerinin dışında kendine ayırdığı ve eğlenerek geçirdiği zaman olarak tanımlayabiliriz. Bireyin eğlenerek geçirdiği serbest zamanlarında sosyalleştiğini, çevresinin farkına vardığını, kendini ifade edebildiğini ve günlük hayatının sıradanlığından kurtulduğunu söyleyebiliriz.

Yaşadığımız yüzyılda bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hızla arttığı, yaşam koşullarında büyük kolaylıkların sağlandığı ve kişilerin çalışma saatlerinin azalması sonucunda serbest zamanların arttığını görebilmekteyiz (akt. Özşaker, 2012: 126). İşimizin ve yaptığımız iş dışı etkinliklerimizin günlük yaşantımızda değişmemesi ve tekrarlanması, insanları yeni etkinliklere aramaya iterek serbest zamana duyulan gereksinimi arttırmış ve serbest zamanı etkili değerlendirmeyi bir ihtiyaç haline getirmiştir.

Argan ve ark. (2013: 8) serbest zamanı aktivite olarak serbest zaman, ruhsal durum olarak serbest zaman, yaşam biçimi olarak serbest zaman ve bütünsel bir kavram olarak serbest zaman olmak üzere dört gruba ayırmıştır. Aktivite olarak serbest zaman iş dışı aktivitelerdir, ev temizleme ya da uyumak gibi yaşamı devam ettiren aktiviteleri içermemektedir. Ruhsal durum olarak serbest zaman herhangi bir dışsal güdü olmaksızın, dinlenme, rahatlama, eğlenme gibi içsel güdülerini ifade eder. Torkildsen (2005) yaşam biçimi olarak serbest zamanın faydalı bir yaşam ve özgürlük fikri olduğunu vurgularken bütünsel bir kavram olarak serbest zamanın ise rahatlama, eğlenme ve kişisel gelişimden oluşan üç temel fonksiyondan oluştuğunu söylemektedir. Çok geniş bir kavram olan serbest zaman birçok araştırmacı için

araştırma konusu olmuş ve bu kavramın sınıflandırılması görüşü ortaya çıkmıştır. Jensen (1995: 33) serbest zamanı 4 farklı kategoride sınıflandırmıştır. Bunlar:

Günlük serbest zaman; Her gün yapılan ekonomik ve biyolojik ihtiyaçlar karşılandıktan sonra geriye kalan zaman dilimidir. Haftalık serbest zaman; Bu durum genellikle hafta sonlarını veya iki günlük süreyi kapsar. Önemli veya daha uzun süreli etkinlikleri ya da kısa yolculukları kapsar. Yıllık serbest zaman; Bu zaman dilimi bireyin yıl içinde işinde sürekli olarak çalışmasından dolayı hak ettiği süre olarak tanımlanmaktadır. Genellikle günümüzde üç veya dört haftayı kapsayan bu zaman dilimi pek çok aile ve birey için uzun yolculuklar yaparak kendileri için daha eğlenceli, dinlendirici ve çekici olan yerlere gitmesine olanak tanır. Emeklilik serbest zamanı ise günümüzde pek çok insan 65 yaşında emekli olmaktadır ve uzayan insan ömrünün 75 olduğu kabul edilirse insanların emeklilik döneminde daha çok serbest zamana sahip olacağını söyleyebiliriz. Kısa çalışma haftaları, uzayan tatiller ve erken emeklilik gibi durumlar bir bütün olarak ele alındığında 50-100 yıl öncesine kadar insanların daha çok serbest zamanı vardır.

Bireylerin serbest zamanlarında yaptıkları etkinliklerden aldıkları haz, eğlenme düzeylerini artırırken etkinliklerin tekrarlanma olasılığını da belirlemektedir. Bu noktada serbest zaman tatmininin açıklanması gerekmektedir.

2.3. Serbest Zaman Tatmini

Birey serbest zaman etkinliklerine kaliteli zaman geçirme, eğlenme, kendi istekleri doğrultusunda hareket etme ve aldığı hazzı tekrar yaşama duygusuyla katılmaktadır. Bu katılım bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerini belirlemekte ve katıldığı etkinliklere tekrar katılmaya ya da farklı etkinliklere yönlendirmektedir. Bireylerin serbest zaman etkinliklerine katılmalarının en önemli nedeni tatmin duygusunu yaşamaktır.

Eroğlu'na göre (1996) serbest zaman etkinlikleri bahsi geçen bu rolleri sebebiyle birey üzerinde bir tatmin duygusu oluşturması beklenmektedir. Sadece kişinin kendisi tarafından hissedilerek oluşan memnuniyeti ve iç huzuru anlatmak için kullanılan bir değer olan tatmin duygusu, yüksekliğinde birey üzerinde olumlu etkiler oluştururken düşüklüğünde ise huzursuzluk ve memnuniyetsizlik gibi olumsuz duygular ortaya koyabilir.

Beard ve Ragheb'e göre (1980) serbest zaman tatminini; pozitif algılar, duygular bireysel formlar meydana çıkarır ya da boş zaman aktiviteleri ve seçimleri sonucunda birey kazanım sağlar. Serbest zaman tatmini kişinin hangi boş zaman aktiviteleri ve durumlarıyla memnun ve ya tatmin olma derecesiyle ifade edilir. Bu memnuniyetin pozitif duygusu bireyin hissedilen ya da hissedilemeyen ihtiyaçlarının tatmininin sonucudur şeklinde tanımlanmıştır. Ardahan ve Tekin'e göre (1998) tatmin duygusu yaşayan kişiler; üretken, verimli, problem çözebilen, algılama yetenekleri yüksek, hem kendisine hem de bulunduğu çevreye, işletmeye ve etkileşim halinde olduğu diğer bireylere fayda yaratan kişilerdir.

Serbest zamandan edinilen tatmin duygusu her bireye göre farklılık gösterir. Örneğin ev işleriyle uğraşmaktan hoşlanan bir kişi bunu serbest zaman olarak görürken başka biri için ev işleriyle uğraşmak yapmak zorunda olduğu bir iş olabilir. Buradan hareketle serbest zaman tatmini bireyin mutluluğunda önemli bir belirleyicidir diyebiliriz. Gökçek'e göre (2008) doyum bireysel ihtiyaçların bilinçli ya da bilinçsiz olarak tamamlanmasının ölçülen derecesidir. Serbest zaman hayatımızda yükselen önemli bir role sahiptir. Birçok ihtiyacı karşılar, stresi düşürür, etkili öğrenmeyi artırır ve bedensel, zihinsel sağlık dengesini kazandırır.

Rekreatif etkinliklere katılarak tatmin duygusunu yaşayan bireyler, gündelik sorunlardan uzaklaşarak hayat kalitelerini artırır ve gündelik yaşantılarına zihinsel, fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı bir şekilde devam ederler. Serbest zaman tatmininin gerçekleşmesinde rekreatif etkinliklerin önemi büyüktür ve rekreasyon kavramına açıklık getirmek gerekmektedir.

İnsanlar doğası gereği serbest zamanlarında katıldıkları etkinliklerden haz almak isterler. Bu hazzın oluşmasında özellikle günümüzde düşünsel, siyasal, dinsel vb. etkenler belirleyici ve yönlendirici olabilmektedir. Antik Yunan döneminde serbest zamanı "iyilik yapmak" ve "erdemli olmak" yaklaşımı oluşturuyordu (Junio,2000). Modern dönemde serbest zamanla ilgili Marksist kuramın yaklaşımı değişen post-modern ilişkiler sonucunda ortaya çıktı bu yaklaşıma göre serbest zaman insanın kendini geliştirme alanıdır. Marks daha ileri giderek serbest zaman olmayan insanı bir yük hayvanından da aşağıda görürken Lafargue (1883) "Tembellik Hakkı" adlı eserinde insanların günde sadece 3 saat çalışmasının yeterli olduğunu geri kalan zamanını ise yaratıcı etkinliklere ayırması gerektiğini ileri

sürmüştür (Aytaç,2002). Serbest zamanı “yaratıcı” etkinlik olarak gören Lafargue bu yaklaşımıyla aslında Burjuva toplum düzeninin dayatmalarına karşı bir başkaldırı olduğunu söyleyebiliriz.

2.4. Rekreasyon

Bireyler serbest zamanlarını fiziksel, zihinsel ve psikolojik açıdan dinlenmek, sosyalleşmek, görsel doygunluk kazanmak, farklı yaşantılar elde etmek, değişik kültürleri tanımak gibi amaçlarla bulunduğu bölgede veya bulunduğu bölgenin dışında, açık ya da kapalı alanlarda, bireysel ya da grup olarak, aktif veya pasif şekillerde farklı etkinliklere katılarak geçirmektedirler. Bireylerin bu ve buna benzer yaptıkları serbest zaman etkinlikleri rekreasyon kavramını ifade etmektedir.

Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince recreatio sözcüğünden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu ise, bireylerin ya da toplumsal kümelerin boş zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (Kocaekşi, 2012: 6).

Bugün dünya toplumlarını yakından ilgilendiren ve insanların günlük yaşamlarında bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde, uyku uyuma süreci dışındaki zamanlarını planlama kaygıları, onları zorunlu gereksinimlerini karşıladıktan sonra kalan zamanlarındaki çalışmalarını serbest zaman faaliyetleri kavramı adı altında toplanabilmektedir. Giderek sanayileşen ve kitlesel üretim ile tüketime yönelen ülkelerde, insan emeği gücünün yerini makineleşme süreci olarak 21.yüzyılda insanlara daha az çalışma, daha fazla serbest zaman ortamı sağlamıştır (akt. Ağduman, 2014: 12).

Genel anlamda rekreasyon, insanların serbest zamanlarında eğlence ve tatmin dürtüleri ile gönüllü olarak etkinliklere katılımı olarak açıklanmaktadır (Sağcan, 1986:68). Bir başka tanımlamada ise rekreasyon; herhangi bir şekilde ödüllendirmek için bilinçsiz olarak yer alınan bir etkinlik değil, katılımcıya fiziksel, mental veya yaratıcı güçleri sunan, dıştan bir zorlama olmaksızın, içten gelen bir arzu ile serbest zamanda katıldığımız etkinliklerdir. Rekreasyon, belli koşullar altında belli güdülenmeler veya ödüllendirmelerden daha çok, bireysel doyuma ulaşma isteği gibi içsel güdülenmelerle teşvik edilir (Tekin, 2009). Bu içsel güdülenmelerin basit

eğlence ve zaman doldurmak olarak değil katılımcı için zihinsel, fiziksel, ruhsal ve görsel yarar sağlayan etkinlikler bütünü olduğunu söyleyebiliriz. Aşağıda çizelge 2.2’de rekreasyon etkinliklerinin sınıflandırılması verilmiştir (Argan, 2013).

Çizelge 2.4. Rekreasyon Etkinliklerinin Sınıflandırılması

Mekâna Göre	Kapalı Alan Rekreasyon Etkinlikleri Açık Alan Rekreasyon Etkinlikleri
İçeriğine Göre	Macera Etkinlikleri Sanatsal ve Kültürel Rekreasyon Etkinlikleri Teröpatik Rekreasyon Etkinlikleri Kampüs Rekreasyonu Etkinlikleri Eğitsel Rekreasyon Etkinlikleri
Katılımcı Sayısına Göre	Bireysel Rekreasyon Etkinlikleri Grup Rekreasyon Etkinlikleri

Çizelgede de belirtildiği gibi bireyler; bireysel ya da grup olarak açık ya da kapalı alanlarda sportif, sanatsal, kültürel vb. etkinliklere katılarak serbest zamanlarını etkili, eğitici ve eğlenceli bir şekilde geçirebilirler.

2.5. Artvin İli ve Şavşat İlçesi İle İlgili Genel Bilgiler

Şekil 2.3. Artvin İl Haritası

Karadeniz’in kuzeydoğusuna uzanan Artvin’in doğusunda Ardahan, güneydoğu ve güneyinde Erzurum, batısında Rize, kuzeyinde Karadeniz, Kuzeydoğusunda ise Gürcistan bulunmaktadır. (Eminağaoğlu vd., 2015: 17) Artvin

sahip olduğu 4 Önemli Bitki ve Doğa Alanı (Karçal Dağları, Çoruh Vadisi, Doğu Karadeniz Dağları ve Yalnızçam Dağları), 1 Biyosfer Rezerv (Camili), 2 Milli Park (Karagöl-Sahara ve Hatila Vadisi), 3 Tabiatı Koruma Alanı (Camili-Efeler, Camili-Gorgit ve Çamburnu) ve 2 Tabiat Parkı (Borçka-Karagöl, Altıparmak) ile biyolojik çeşitlilik bakımından ülkemizin en önemli illerinden biridir. Bölge, dünyanın biyolojik çeşitlilik açısından en zengin ve aynı zamanda tehlike altındaki en önemli 34 Biyoçeşitlilik Sıcak Noktasından biri olan “Kafkasya Biyoçeşitlilik Sıcak Noktası” içinde kalmaktadır. Artvin, hem dünya üzerinde korumada öncelikli 200 Ekolojik Bölgesinden biri olan “Kafkasya-Anadolu Hirkan Anadolu Ormanları”, hem de “Kuzeydoğu Anadolu Bitkisel Çeşitlilik Merkezi” içerisindedir.

Şavşat-Artvin İlinin doğusunda, 42 derece 10 dakika ile 42 derece 30 dakika doğu meridyenleri ve 41 derece 06 dakika ile 41 derece 25 dakika kuzey paralelleri arasında bulunur. Doğuda Ardahan İli ve Hanak İlçesi, Kuzeydoğuda Posof İlçesi, Güney ve Güney batısı Artvin İlinin Ardanuç, Batısı Artvin Merkez, Batısı Borçka İlçesi ve Kuzeyden Gürcistan Devleti ile çevrilmiştir.

1.317 kilometrekarelik dağlık ve engebeli bir arazi üzerine yayılmış bulunan Şavşat İlçesinin dört yanı yüksek dağlarla çevrilidir. 3.537 metreye yükselen Karçal Dağları, ilçenin batı ve kuzeybatı yönünü sınırlandırır. Kuzeyde 2.250 metre yükseklikteki Sivritepe (Arsiyan) dağları ile 3.000 metreyi aşan Cin dağları bulunmaktadır. Doğuda Ardahan-Artvin sınırlarını teşkil eden Yalnızçam dağ silsilesinden 2.650 metre yükseklikteki Sahara Dağları, Güneyde ise 3.050 Metreyi bulan Karagöl dağları vardır.

İlçenin rakımı minimum 950 metre, maksimum ise 1800 metredir. İlçe Merkezin rakımı 1100 metredir. Türkiye'nin en güzel ilçelerinden biridir. Şavşat ilçesi Akarsu bakımından zengindir. İlçede çok sayıda buzul gölü bulunmaktadır. Bu göller nispeten küçük göllerdir. Göllerin en büyüğü Karagöl dağlarında bulunan ve bu dağa kendi adını veren Karagöl' dür. Bol miktarda alabalık bulunan gölden sulama amaçlı olarak yararlanılmaktadır. Meşeli Köyü orman içi mevkiinde Milli parklar kapsamı içerisinde bulunan ikinci bir Karagöl mevcut olup piknik, mesire yeri özelliğine sahiptir.

1317 km karelik dağlık ve engebeli bir arazi üzerine yayılmış bulunan Şavşat İlçesinin dört yanı yüksek dağlarla çevrilmiştir. 3537 metreye yükselen Karçal

dağları, Batı ve Kuzey batı yönünü sınırlandırır. Kuzeyde 2250 metre yükseklikteki Sivritepe (Arsiyan) dağları ile 3000 metreyi aşan cin dağları bulunmaktadır. Doğuda Ardahan, Artvin sınırlarını teşkil eden Yalnızçam silsilesinden 2650 metre yükseklikteki Sahara dağları, Güneyde ise 3050 Metreyi bulan Karagöl dağları vardır. Şavşat Ardanuç sınırı teşkil eden Barevan sırtları 2000 metreyi bulmaktadır. Köylerin kuruluşu rakım bakımından 950 ile 1800 metre arasında değişmektedir. İlçe Merkezin rakımı 1100 metredir (Savsatfed, 2018).

Rekreasyonel etkinliklerin önemli parçalarından olan açık yeşil alanlar insanlar tarafından her geçen gün daha fazla tercih edilmektedir. Güngör ve Cengiz'in (2006) Artvin ilinin iklim konforuna sahip rekreasyon ve turizm alanlarıyla ilgili yaptıkları çalışmaya göre, Artvin ilinin büyük bir bölümünde iklim konforu potansiyeli *çok yüksek ve yüksek* çıkmıştır. İl bütünündeki iklim verileri, pek çok rekreasyon aktivitesi için, yöreye yerli/yabancı turist çekimi için çok uygundur.

2.6. Milli Park

Milli parklar, bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ölçekte ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip olan mekânlardır (Gülgün, 1983). Milli parklar sadece florayı değil çeşitli morfolojik şekilleri (dağlar, vadiler, mağaralar, travertenler ve peribacaları gibi), hidrografik kaynakları (göller, akarsular, kıyıları ve şelaleler gibi), tarihsel kalıntıların yer aldığı geniş alanları hatta bazı köy ve kasabaları da içine almaktadır. Bu nedenle doğayı korumanın en uygun ve etkili şekli, ilgili alanlara milli park ve benzeri bir statünün kazandırılmasıyla gerçekleştirilmektedir. Milli park aşanlarına bu statünün kazandırılmasının temel nedeni, bu alanları alışılmış üretim şekillerinden kurtarmak ve koruma altına almaktır (Somoncu, 2000).

2.6.1. Milli Park Kriterleri:

1 - Tabii ve kültürel kaynak değeri ile rekreasyonel potansiyeli, milli ve milletlerarası seviyede özellik ve önem taşımalıdır.

2 - Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önemli olmalıdır.

3 - Kaynak değerleri tahrip olmamiş veya teknik ve idari müdahalelerle ışlah edilebilir durumda olmalıdır.

4 - Saha büyüklüğü, kaynak değerleri kesafeti yönünden, özel haller ve adalar dışında, en az 1000 hektar olmalı ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmelidir. İdari ve turistik amaçlı geliştirme alanları bu asgari saha büyüklüğünün dışındadır (Başbakanlık, 2017).

Milli parklar; tabiatı muhafaza etmek, bilim ve fennin faydalanmasını, yurt güzelliğini sağlamak, toplumun spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imlan vermek ayrılan yerlerdir. Ülkemizde 40 milli parktan 2 tanesi Artvin ili sınırları içerisindedir. Bunlar Hatila Vadisi Milli Parkı ve Karagöl-Sahara Milli Parkıdır (Eminağaoğlu, 2015: 68-69).

2.7. Karagöl-Sahara Milli Parkı

Meşeli Köyü'nün kuzeyinde 1630 metre yükseltide Doğu Ladini ve Sarıçam ormanları arasında bulunan, alanı 25.000 metrekareyi bulan bu gln gideri olmayıp, dipten akıntısının olduğu sanılıp kayan kütlenin gerisindeki çanakta biriken suların meydana getirdiği bir heyelan gldr. Çevresini ladin, göknar ve çamların meydana getirdiği yoğun ormanlarla kaplı gln kenarında Orman İşletme Müdürlüğü tarafından yapılan dinlenme tesisleri bulunmaktadır. şavşat'ın önemli mesire yerlerinden biridir (Eminağaoğlu vd., 2015).

2.8. Cittaslow

İnsan yaşamını pek çok farklı açağan etkileyen ve kendi içinde avantajları ve dezavantajları barındıran küreselleşme sürecinin en önemli etkilerinden biri, teknolojik yeniliklerin de etkisiyle toplum yaşamında hızın baskın duruma gelmesi olmuştur. İnsanları gündelik yaşamlarında daha hızlı olmaya mecbur kılan bu etki, beraberinde birçok sorunu da getirmiş ve zaman içinde bu sorunların gözle görülür hale gelmesiyle birlikte bu etkiye karşı pek çok tepki gelişmiştir. Bu tepkilerin başlıcasını, 1980li yıllarda İtalya'da gelişen bir hareket olarak yavaş yemek hareketi (slow food movement) oluşturmaktadır (Ak, 2017).

Hareketin felsefesi ve İtalya'daki uygulanma başarısı, zamanla dünya çapında yaygınlaşmasına ve başka yavaşlama eğilimlerinin de ortaya çıkmasına vesile

olmuştur. Bunlardan biri de, 1999 yılında yine İtalya kökenli bir hareket olarak başlayan yavaş kent (Cittaslow) hareketidir (Ak, 2017). Cittaslow sözcüğü etimolojik olarak İtalyanca citta (şehir) sözcüğüyle İngilizce Slow (yavaş) sözcüğünün yan yana gelmesiyle oluşturulmuştur. Türkçeye ise “Sakin Şehir” veya “Yavaş Kent” olarak çevrilmiştir. Cittaslow, küreselleşmenin şehirlerin dokusunu, sakinliklerini ve yaşam tarzını standartlaştırmasını ve yerel özelliklerini ortadan kaldırmasını engellemek için Slow Food (Yavaş Yemek) hareketinden doğmuş bir şehirler birliğidir (Akman vd., 2013: 42).

Dünya üzerinde birçok kentin birbirinin kopyası olmasına, kimliksiz ve sıradan kentlerin ortaya çıkmasına bir karşı çıkış ve eleştirel bir bakış olarak bu hareket, Avrupa ve Amerika kıtalarında hızla yaygınlaşmış, 2009 yılında Seferihisar ile birlikte Türkiye’de de rağbet görmeye başlamıştır. Bugün 14 yavaş kent üyesine sahip Türkiye, üye sayısı bakımından dünyada beşinci sırada bulunmaktadır (Ak, 2017). Bu 14 yavaş kent üyesinden biri olan Şavşat’a Cittaslow sertifikası 2015 yılında İtalya’nın Abbiategrosso kentindeki Annucita Eski Manastırında yapılan törenle verilmiştir (Cittaslowturkiye, 2018).

III. BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel desende hazırlanıp, araştırmada tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen araştırmalar için uygun bir modeldir (Karasar, 1996).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Artvin ilindeki Milli Parkları tercih eden bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Artvin ili Şavşat ilçe sınırları içinde bulunan Orman ve Su İşleri Bakanlığı XII. Bölge Müdürlüğüne bağlı Sahara-Karagöl Milli Parkı içindeki Karagöl'e gelen ve tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen 100 kişi oluşturmuştur. 01.08.2017-07.08.2017 tarihleri arasında kamp yapan 173 kişiden 117'sine anket uygulanmış ankete katılanların 17'sinin soruları dikkate almadan bütün sorulara aynı yanıtları verdiği saptandığından çalışmadan çıkarılmıştır. Anketin uygulanabilmesi için ilgili kurumdan gerekli izinler alınmıştır (Ek-1, Ek-2).

3.3 Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmaya katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerini belirlemek amacıyla Beard ve Ragheb (1980)'in geliştirdikleri, Karlı ve ark. (2008)'nin geçerlilik-güvenirlilik çalışmalarını yaparak Türkçeye çevirdikleri 39 sorudan ve altı alt boyuttan oluşan “*Serbest Zaman Tatmin Ölçeği*” (SZTÖ) ile toplanmıştır. Ölçek; psikolojik (8 madde), sosyolojik (8 madde), rahatlama (4 madde), fizyolojik (6 madde), estetik (4 madde) ve eğitim (9 madde) olmak üzere 6 boyuttan oluşmaktadır.

Araştırmacılar tarafından uyarlanan ölçeğin KMO örnekleme yeterlilik ölçümü .92 ve Barlett Küresellik testi sonucunda anlamlılık değeri $p<0.05$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık (Chronbach Alfa) katsayısı .92 bulunmuştur. Bu araştırmada ise ölçeğin KMO örnekleme yeterlilik ölçümü .87 ve Barlett Küresellik testi sonucu $p<0.05$ çıkmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları alt boyutlarda .88-.91 arasında, toplamda ise .96 olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin maddeleri; 1:Benim İçin Hemen Hemen Hiç Geçerli Değil, 2:Benim İçin Nadiren Geçerli, 3:Benim İçin Bazen Geçerli, 4:Benim İçin Sıklıkla Geçerli, 5:Benim İçin Hemen Her Zaman Geçerli şeklinde 5'li Likert tipinde derecelendirilmiştir. Verilerin yorumlanmasında ölçek dizi/genişliği dikkate alınarak 1.00-1.80 arası "Benim İçin Hemen Hemen Hiç Geçerli Değil", 1.81-2.60 arası "Benim İçin Nadiren Geçerli", 2.61-3.40 arası "Benim İçin Bazen Geçerli", 3.41-4.20 arası "Benim İçin Sıklıkla Geçerli", 4.21-5.00 "Benim İçin Hemen Her Zaman Geçerli" olarak dikkate alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiş, analiz sonucunda verilerin normal dağılım gösterdikleri tespit edilmiştir ($z=3,021$; $p>0.05$). Veriler değerlendirilirken, katılımcıların cinsiyet ve medeni durumlarının serbest zaman tatmin düzeyine etkisini saptamak için t-testi; yaş, eğitim ve gelir düzeyi içinse Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bulguların yorumlanmasında $p<0.05$ değeri temel alınmıştır.

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgular aşağıda çizelgeler halinde verilerek tartışılmıştır.

Çizelge 4.1. Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları

Değişken		n	%	Toplam
Cinsiyet	Kadın	50	50,0	100
	Erkek	50	50,0	
Medeni Durum	Evli	64	64,0	100
	Bekâr	36	36,0	
Yaş Aralığı	19-28	23	23,0	100
	29-38	31	31,0	
	39-48	17	17,0	
	>49	29	29,0	
Eğitim	İlk	13	13,0	100
	Orta	18	18,0	
	Lise	36	36,0	
	Lisans	28	28,0	
	Lisansüstü	5	5,00	
Gelir	<1000 TL	20	20,0	100
	1001-2000 TL	38	38,0	
	2001-3000 TL	25	25,0	
	>3001 TL	17	17,0	

Çizelge 4.1’de araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, medeni durum, yaş aralığı, eğitim ve gelir durumunu gösteren bilgiler yer almaktadır. Çizelge 4.1’ e göre; katılımcıların 50’si (%50,0) erkek, 50’si (%50,0) kadındır. 64’ünü (%64,0) evlilerin oluşturduğu, katılımcıların 36’sını (%36,0) ise bekârlar oluşturmaktadır. Katılımcıların 64’ü (%64,0) evli, 36’sı (%36,0) bekârdır.

Yaş durumu olarak katılımcıların 23’ü (%23,0) 19-28 arası, 31’i (%31,0) 29-38 arası, 17’si (%17,0) 39-48 arası ve 29’u (%29,0) 49 ve üstü yaş aralığındadır. Eğitim durumuna baktığımızda ilkokul mezunları 13’ünü (%13,0), ortaokul mezunları 18’ini (%18,0), lise mezunları 36’sını (%36,0), lisans mezunları 28’ini (%28,0) lisansüstü ise 5’ini (%5,0) oluşturmaktadır.

Katılımcıların gelir durumuna baktığımızda ise 1000 TL altını 20’si (%20,0), 1001-2000 TL aralığını 38’i (%38,0), 2001-3000 TL aralığını 25’i (%25,0), 3001 TL ve üzerini ise 17’sinin (%17,0) oluşturduğu görülmektedir.

Çizelge 4.2. Katılımcıların serbest zaman tatmin ölçeğinden almış oldukları puanlarının betimsel istatistik sonuçları

SZTÖ Alt Boyutları	N	Min.	Max.	Ort.	SS
Psikolojik	100	1,50	5,00	3,66	0,89
Sosyolojik	100	1,88	5,00	3,43	0,80
Rahatlama	100	1,75	5,00	3,77	0,94
Fizyolojik	100	1,00	5,00	3,42	0,87
Estetik	100	1,00	5,00	3,50	1,04
Eğitim	100	1,56	5,00	3,59	0,82

Çizelge 4.2'ye göre; katılımcıların SZTÖ alt boyutlarından almış oldukları puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Bu değerler incelendiğinde katılımcıların serbest zaman tatmin ölçeğinde en yüksek ortalamayı rahatlama ($3,77\pm 0,94$), en düşük ortalamayı fizyolojik ($3,42\pm 0,87$) alt boyutlarında aldıkları görülmüştür. Diğer alt boyutlarda ise katılımcıların serbest zaman tatminleri sırasıyla psikolojik ($3,66\pm 0,89$), eğitim ($3,59\pm 0,82$), estetik ($3,50\pm 1,04$) ve sosyolojik ($3,43\pm 0,80$) alt boyutlarının belirlediği görülmektedir.

Alt boyutların ortalamaları dikkate alındığında katılımcıların serbest zaman tatminlerinde, tüm alt boyutların katılımcılar için sıklıkla geçerli olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar için, psikolojik, sosyolojik, rahatlama, fizyolojik, estetik ve eğitim faktörlerinin serbest zaman tatminlerinde sıklıkla geçerli oldukları söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde Ayyıldız (2015) rekreatif dans faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerini incelediği araştırmasında,; katılımcıların en yüksek serbest zaman tatmin puanını rahatlama, en düşük puanı ise fizyolojik alt boyutunda aldıklarını tespit etmiştir.

Sönmezoğlu ve ark. (2014)' nin yürüttükleri serbest zaman tatmini araştırmalarında, rahatlama boyutunun en yüksek, fizyolojik boyutunun ise en düşük düzeyde olduğu sonucuna varmışlardır. Bu bulgular araştırma bulgumuzla birebir örtüşmektedir. Çünkü bireylerin serbest zaman motivasyonları hissettikleri tatmin düzeyleri ile ilişkilidir. Beggs ve Elkins (2010) araştırmalarında, katılımcıların yüksek seviyedeki motivasyonlarının serbest zaman tatminiyle ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Diğer taraftan antropolojik yaklaşımlarla bireyin fizik yapısına uygun ve yaşadığı çevreye uygun sportif rekreasyon faaliyetleri kişiyi başarılı kılacağından

psikolojik açıdan da doyum sağlayacağı için bireyin ruh sağlığını olumlu etkilemekte ve mutlu olmasını sağlamaktadır (Kırmızıoğlu ve Çeviker, 2017).

Çizelge 4.3. Katılımcıların cinsiyeti değişkeni ile SZTÖ alt boyutları arasındaki t testi sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Ort.	SS	t	p
Psikolojik	Erkek	50	3,57	0,90	0,920	0,36
	Kadın	50	3,74	0,88		
Sosyolojik	Erkek	50	3,45	0,80	0,217	0,82
	Kadın	50	3,42	0,80		
Rahatlama	Erkek	50	3,65	0,82	-1,350	0,18
	Kadın	50	3,90	0,82		
Fizyolojik	Erkek	50	3,43	0,88	0,190	0,85
	Kadın	50	3,40	0,86		
Estetik	Erkek	50	3,49	1,00	0,047	0,96
	Kadın	50	3,50	0,96		
Eğitim	Erkek	50	3,49	0,82	1,119	0,26
	Kadın	50	3,68	0,82		

Çizelge 4.3' e göre katılımcıların cinsiyet değişkeni ile SZTÖ alt boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Bu sonuca göre, kadın ve erkek katılımcıların serbest zaman tatmin düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırmamızın bulgularını destekleyen ve kısmen desteklemeyen bulguların var olduğu görülmüştür.

Ardahan ve Lapa (2010) çalışmalarında, katılımcıların cinsiyetlerine göre serbest zaman tatmin düzeyi ve alt boyutları arasında anlamlı fark olmadığını, gelirlerine göre fark olduğunu tespit etmişlerdir. Berg ve arkadaşlarının (2001) eşler üzerine yaptıkları çalışmalarında, kadın ve erkek bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını sonucuna ulaşmışlardır. Yine Lapa ve Ağyar (2012) üniversite öğrencilerinin serbest zaman katılımlarına göre algıladıkları özgürlük düzeylerini belirlemek amacıyla yürüttükleri çalışmalarında, cinsiyetin algılanan özgürlük düzeyinin belirlenmesinde anlamlı bir etken olmadığını tespit etmişlerdir. Bu bulgular araştırma bulgularımızla örtüşmektedir.

Serdar ve Ay (2016) ise çalışmalarında, cinsiyete göre serbest zaman tatmin ölçeğinin “Psikolojik”, “Eğitim”, “Sosyal” ve “Rahatlama” alt boyutlarında kadın katılımcılar erkek katılımcılara oranla daha yüksek skor elde ettiklerini belirtmişlerdir. Gökçe (2008) çalışmasında, kadınların serbest zaman tatmin düzeylerinin rahatlama alt boyutunda erkeklerden daha yüksek olduğunu, erkeklerin ise serbest zaman tatmin düzeylerinin estetik ve fizyolojik alt boyutlarında daha yüksek olduğunu saptamıştır. Yine Kodaş ve ark. (2015)' nin yiyecek içecek

sektöründe çalışanların serbest zamanda algıladıkları özgürlük ve serbest zaman tatmin düzeylerine yönelik çalışmalarında, cinsiyete göre katılımcıların bilgi ve beceri alt boyutunda anlamlı farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular ise araştırma bulgumuzla örtüşmemektedir.

Çizelge 4.4. Katılımcıların medeni durum değişkeni ile SZTÖ alt boyutları arasındaki t testi sonuçları

Alt Boyutlar	MD	N	Ort.	SS	t	p
Psikolojik	Bekar	36	3,86	0,84	1,80	0,07
	Evli	64	3,52	0,91		
Sosyolojik	Bekar	36	3,39	0,85	-0,20	0,83
	Evli	64	3,42	0,76		
Rahatlama	Bekar	36	4,00	0,86	1,88	0,63
	Evli	64	3,63	0,98		
Fizyolojik	Bekar	36	3,64	0,82	2,17*	0,03*
	Evli	64	3,26	0,85		
Estetik	Bekar	36	3,74	0,92	1,92	0,58
	Evli	64	3,34	1,09		
Eğitim	Bekar	36	3,68	0,78	0,87	0,38
	Evli	64	3,53	0,85		

Çizelge 4.4.' e göre katılımcıların medeni durumu ile SZTÖ alt boyutları arasında, sadece fizyolojik alt boyutunda anlamlı ilişkinin olduğu ($t=2,17$; $p<0,05$), diğer alt boyutlarda ise anlamlı ilişkinin olmadığı ($p>0,05$) görülmüştür. Bu sonuca göre, fizyolojik alt boyutunda bekar katılımcıların evli katılımcılara göre serbest zaman tatmin düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. SZTÖ ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırmamızın bulgularını destekleyen bulguların olduğu görülmüştür.

Ayyıldız (2015) çalışmasında, katılımcıların serbest zaman tatmin düzeyleri ile medeni durum ve çocuk sahibi olma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler saptamıştır. Beşikçi (2016) araştırmasında, bekâr pilotların serbest zaman tatmin düzeylerini evli pilotlara göre daha yüksek bulmuştur. Ancak bazı çalışmalarda (Gökçe, 2008; Yetim, 2014) bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri ile medeni durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur.

Çizelge 4.5. Katılımcıların yaş değişkenine göre SZTÖ alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin ANOVA sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş Aralığı	N	Ort.	SS	F	p
Psikolojik	19-28	23	3,88	0,74	1,14	0,33
	29-38	31	3,44	0,94		
	39-48	17	3,63	0,94		
	49 +	29	3,73	0,91		
	Toplam	100	3,66	0,89		
Sosyolojik	19-28	23	3,47	0,82	0,316	0,81
	29-38	31	3,33	0,87		
	39-48	17	3,56	0,76		
	49 +	29	3,43	0,74		
	Toplam	100	3,43	0,80		
Rahatlama	19-28	23	4,14	0,74	1,56	0,20
	29-38	31	3,62	1,00		
	39-48	17	3,64	0,97		
	49 +	29	3,73	0,98		
	Toplam	100	3,77	0,94		
Fizyolojik	19-28	23	3,63	0,96	0,634	0,59
	29-38	31	3,36	0,92		
	39-48	17	3,39	0,83		
	49 +	29	3,32	0,77		
	Toplam	100	3,42	0,87		
Estetik	19-28	23	3,67	0,85	0,29	0,82
	29-38	31	3,45	1,21		
	39-48	17	3,50	1,08		
	49 +	29	3,40	1,01		
	Toplam	100	3,50	1,04		
Eğitim	19-28	23	3,80	0,73	0,88	0,45
	29-38	31	3,43	0,83		
	39-48	17	3,58	0,83		
	49 +	29	3,58	0,87		
	Toplam	100	3,59	0,82		

Çizelge 4.5.' e göre katılımcıların yaş değişkenine göre serbest zaman tatmin düzeyleri tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$). Alan yazın incelendiğinde araştırma sonuçlarımızla örtüşen ve örtüşmeyen sonuçların olduğu görülmektedir. Akgül ve ark. (2014) spor merkezlerinde rekreatif faaliyetlere katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerini farklı değişkenlere göre inceledikleri çalışmalarında yaş değişkeni bakımından bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin anlamlı olarak değişmediğini belirtmişlerdir.

Serdar ve Ay (2016) çalışmalarında, katılımcıların yaşa göre serbest zaman tatmin ölçeğinin “Psikolojik” ve “Rahatlama” alt boyutlarında 24 yaş ve üstü katılımcıların elde ettikleri puanların diğer yaş gruplarındaki katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğunu, yaşa göre “Psikolojik” ve “Rahatlama” açısından 24 yaş ve üstü katılımcıların daha fazla tatmin olduğu sonucuna

varmışlardır. Ayyıldız (2015)' in rekreatif dans faaliyetlerine katılan bireylere ilişkin yaptığı araştırmasında, serbest zaman tatmini alt boyutları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgular araştırma bulgularımızla örtüşmemektedir.

Çizelge 4.6. Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre SZTÖ alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin ANOVA sonuçları

Alt Boyutlar	Eğ. Dur.	N	Ort.	SS	F	p
Psikolojik	İlkokul	13	3,31	0,81	0,60	0,65
	Ortaokul	18	3,63	1,07		
	Lise	36	3,75	0,82		
	Lisans	28	3,72	0,82		
	Lisansüstü	5	3,60	1,40		
	Toplam	100	3,66	0,89		
Sosyolojik	İlkokul	13	3,39	0,59	1,49	0,21
	Ortaokul	18	3,13	0,84		
	Lise	36	3,55	0,80		
	Lisans	28	3,57	0,85		
	Lisansüstü	5	2,97	0,54		
	Toplam	100	3,43	0,80		
Rahatlama	İlkokul	13	3,86	0,89	0,60	0,66
	Ortaokul	18	3,48	1,17		
	Lise	36	3,78	0,81		
	Lisans	28	3,91	0,97		
	Lisansüstü	5	3,75	1,11		
	Toplam	100	3,77	0,94		
Fizyolojik	İlkokul	13	3,39	0,70	0,29	0,88
	Ortaokul	18	3,37	0,84		
	Lise	36	3,37	0,79		
	Lisans	28	3,55	1,04		
	Lisansüstü	5	3,20	1,04		
	Toplam	100	3,42	0,87		
Estetik	İlkokul	13	3,44	1,03	0,52	0,71
	Ortaokul	18	3,62	1,16		
	Lise	36	3,36	1,01		
	Lisans	28	3,67	1,03		
	Lisansüstü	5	3,20	1,20		
	Toplam	100	3,50	1,04		
Eğitim	İlkokul	13	3,64	0,75	1,12	0,34
	Ortaokul	18	3,48	0,85		
	Lise	36	3,50	0,85		
	Lisans	28	3,82	0,76		
	Lisansüstü	5	3,13	0,94		
	Toplam	100	3,59	0,82		

Çizelge 4.6.'ya göre katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre serbest zaman tatmin düzeyleri tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$). Brown ve Frankel (1993) araştırmalarında, eğitim seviyesinin serbest zaman tatmini üzerinde bir etkisinin olmadığını rapor etmişlerdir. Bu bulgu araştırmamızın

bulgusunu destekler niteliktedir. Ancak literatürde eğitim durumu değişkenine göre serbest zaman tatmin düzeyinin değiştiği bulgularda mevcuttur. Beşikçi (2016) pilotların serbest zaman tatmin düzeylerini incelediği çalışmasında, pilotların eğitim seviyelerine göre serbest zaman tatmin düzeyleri arasında serbest zaman tatmin ölçeğinin tüm alt boyutlarında ve ölçek toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Çizelge 4.7. Katılımcıların gelir durumu değişkenine göre SZTÖ alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin ANOVA sonuçları

Alt Boyutlar	Gelir	N	Ort.	SS	F	p
Psikolojik	< 1000 TL	20	3,76	0,67	0,31	0,81
	1001-2000 TL	38	3,60	1,01		
	2001-3000 TL	25	3,57	0,89		
	3001 TL >	17	3,77	0,89		
	Toplam	100	3,66	0,89		
Sosyolojik	< 1000 TL	20	3,38	0,77	0,39	0,75
	1001-2000 TL	38	3,51	0,84		
	2001-3000 TL	25	3,31	0,77		
	3001 TL >	17	3,51	0,81		
	Toplam	100	3,43	0,80		
Rahatlama	< 1000 TL	20	3,88	0,80	0,24	0,86
	1001-2000 TL	38	3,80	1,00		
	2001-3000 TL	25	3,65	0,98		
	3001 TL >	17	3,77	0,98		
	Toplam	100	3,77	0,94		
Fizyolojik	< 1000 TL	20	3,45	0,93	1,34	0,26
	1001-2000 TL	38	3,56	0,79		
	2001-3000 TL	25	3,12	0,87		
	3001 TL >	17	3,50	0,93		
	Toplam	100	3,42	0,87		
Estetik	< 1000 TL	20	3,35	0,92	1,52	0,21
	1001-2000 TL	38	3,75	0,93		
	2001-3000 TL	25	3,21	1,23		
	3001 TL >	17	3,54	1,08		
	Toplam	100	3,50	1,04		
Eğitim	< 1000 TL	20	3,55	0,66	1,16	0,32
	1001-2000 TL	38	3,73	0,90		
	2001-3000 TL	25	3,35	0,83		
	3001 TL >	17	3,64	0,78		
	Toplam	100	3,59	0,82		

Çizelge 4.7.' ye göre katılımcıların aylık gelir durumu değişkenine göre serbest zaman tatmin düzeyleri tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$). Mancini (1978)' nin yaşlı bireyler üzerinde yaptığı çalışmasında, serbest zaman tatmin düzeyinin gelir değişkeninden etkilenmediğini, aynı şekilde Vong (2005)' da çalışmasında serbest zaman tatmin düzeyinin gelire göre farklılaşmadığını

belirtmişlerdir. Bu bulgular araştırma sonucumuzla örtüşürken, farklı sonuçlarında olduğu görülmektedir.

Akgül ve ark. (2014) çalışmalarında serbest zaman tatmin düzeyinin gelir değişkenine göre anlamlı olarak değiştiğini belirtmektedirler. Ardahan ve Lapa (2010) araştırmalarında, katılımcıların serbest zaman tatmin düzeyleri ile gelirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu, katılımcıların gelir düzeyleri arttıkça serbest zaman tatmin düzeylerinin de arttığını tespit etmişlerdir. Farklı sonuçların ortaya çıkmasında kullanılan ölçeklerin ve örneklem gruplarının farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Açık alan rekreatif etkinlikleri ülkemizde birçok yerde yapılmaktadır. Bu yerlerden biri de Artvin'in Şavşat ilçesi sınırlarında bulunan Karagöl rekreatif alanı olup, uzun yıllardır katılımcıların her türlü etkinliği gerçekleştirdikleri yerlerden biridir. Bu araştırmada da, Artvin İli Şavşat İlçesi Karagöl Milli Parkına giden bireylerin serbest zaman tatmin düzeyleri incelenmiş ve araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Katılımcıların serbest zaman tatmin ölçeğinde en yüksek ortalamayı rahatlama, en düşük ortalamayı ise fizyolojik alt boyutlarında aldıkları görülmüştür. Diğer alt boyutlarda ise katılımcıların serbest zaman tatminlerini sırasıyla psikolojik, eğitim, estetik ve sosyolojik alt boyutlarının belirlediği, katılımcılar için psikolojik, sosyolojik, rahatlama, fizyolojik, estetik ve eğitim faktörlerinin serbest zaman tatminlerinde sıklıkla geçerli oldukları sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın bir diğer sonucu katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve aylık gelir düzeyi değişkenlerine göre serbest zaman tatmin düzeylerinin anlamlı olarak değişmediği, medeni durum değişkenine göre ise katılımcıların serbest zaman tatmin düzeylerinin sadece fizyolojik alt boyutunda anlamlı olarak değişmesidir.

Fizyolojik alt boyutunda bekâr katılımcıların evli katılımcılara göre serbest zaman tatmin düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Açık alan rekreatif etkinliklerine katılan bekâr katılımcıların sayısının evli katılımcılara oranla daha az olmasına rağmen, serbest zaman tatmin düzeylerinin evlilere göre daha yüksek olmasında fizyolojik alt boyutunun belirleyici olduğu görülmüştür.

Açık hava rekreasyon faaliyetlerinin yürütüldüğü doğal alanların en yaygın olanı, milli parklar olup bu alanların kuruluş esasını, doğal güzellikler ve kültürel özellikler taşıması, kendi doğal çevre koşulları içinde korunması, sosyal, kültürel ve turistik amaçlarla insanların faydalanmasına açılması oluşturmaktadır (Doğaner, 1985). Gerek ülkemizin açık hava rekreasyonu açısından zengin koşullara sahip

olması ve gerekse dünyada önemi gittikçe artan önleyici sağlık hizmeti kapsamında bireylerin serbest zamanlarında psikolojik iyi oluş içerisinde olmaları ve serbest zamanlarında bu tür alanlardan maksimum düzeyde tatmin kalmaları açısından milli parklarımız önemli bir yer tutmaktadır. Gerek bu araştırmada ve gerekse alanda yapılan diğer araştırmaların sonuçları ışığında aşağıda bazı öneriler getirilmiştir.

5.2. ÖNERİLER

Rekreasyon alanları katılımcıları genelde fizyolojik özellikler açıdan çekmektedir. Ancak rekreasyon alanlarının fizyolojik özellikleri yanı sıra kültürel açıdan faaliyetlerle zenginleştirilebilir. Milli parkların verimli kullanılması için kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimler daha etkin ve sürdürülebilir önlemler alabilirler.

Katılımcıların rekreasyon alanlarını daha çok bir “piknik” yeri olarak görmemeleri için rekreasyon alanlarının amacına yönelik kullanılması için okullarda beden eğitimi ve spor dersi içerisinde “Rekreasyon” temasına daha çok vurgu yapılarak farkındalık oluşturabilir.

Geniş bir yelpazeye sahip olan bu tür etkinliklerin ülkemizin kültürel değerleriyle harmanlanıp yaygınlaştırılması, başta turizm olmak üzere sosyal etkinliklerin geliştirilmesine de önemli oranda katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Ağduman, F., 2014, Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Erzurum.
- Ak, D., 2017, Yavaş Kent (Cittaslow) hareketi ve Türkiye örnekleri üzerine bir değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), 884-903.
- Akgül, B. M., Ayyıldız, T. ve Karaman, M., 2015, Spor merkezlerinde rekreatif faaliyetlere katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 278-287.
- Akman, E., Nergiz, N., Akman, Ç. (2013). “Yerel ve Bölgesel Kalkınma Küresel ve Yerel Bkış Açılırları”, “Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Yavaşça Acele Et (Festina Lente)”. Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayını, 37-54.
- Ardahan, F. ve Lapa, T.Y., 2010, Üniversite öğrencilerinin serbest zaman tatmin düzeylerinin cinsiyete ve gelire göre incelenmesi, *Spor Bilimleri Dergisi*, 21(4), 129-136.
- Ardahan, F. ve Tekin, M., 1998, Resmi liseler ve aynı statüdeki özel kolejlerde çalışan öğretmenlerin iş tatmini boyutları ve Antalya ili örneği, *VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Argan, M., 2013, *Rekreasyon yönetimi*. 1. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Aytaç, Ö., 2002, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Fırat University Journal of Social Science Cilt: 12, Sayı: 1, Sayfa: 231-260, Elazığ
- Ayyıldız, T., 2015, Rekreatif dans faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Ayyıldız, T., 2015, Rekreatif dans faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Beard, J.G. ve Ragheb, M.G., 1980, Measuring leisure satisfaction. *Journal of Leisure Research*, 12(1), 20-33.
- Beggs, B.A. ve Elkins, D.J., 2010, The influence of leisure motivation on leisure satisfaction, *The Cyber Journal of Applied Leisure and Recreation Research*.
- Beşikçi, T., 2016, Macera rekreasyonunda heyecan arayışı, serbest zaman motivasyonu ve serbest zaman tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi: Çok hafif hava araçları (ÇHHA) pilot örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Manisa.
- Brown, A.B. and Frankel, B.G., 1993, Activity through years: leisure, leisure satisfaction, and life satisfaction. *Sociology of Sport Journal*, 10, 1-17.

- Cittaslowturkiye.org/savsat-genel-kurulda-cittaslow-ilan-edildi/, [Ziyaret Tarihi: 02 Mart 2018].
- Cordes, K.A. ve İbrahim, H.M., 1999, *Applications in recreation & Leisure: For today and Future*. McGraw-Hill Companies, 2nd ed.
- Çil, Ü.A., 2011, Kur'an'da zaman kavramı. *Kelam araştırmaları*, 9(1), 335-364.
- Doğaner, S., 1985, Turizmde doğanın önemi ve Türkiye'de doğayı koruma çalışmaları, *İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 117-124.
- Eminağaoğlu, Ö., 2015, *Artvin'in doğal bitkileri*. 1. Baskı. İstanbul: Promat Basım Yayın
- Eroğlu, F., 1996, *Davranış bilimleri*, İstanbul: Beta Basım Yayım
- Gökçe, H., 2008, Serbest zaman doğumunun yaşam doğumu ve sosyo demografik değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Denizli.
- Gökçe, H., 2008, Serbest zaman doğumunun yaşam doğumu ve sosyo demografik değişkenler açısından incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Denizli.
- Gülgün, N., 1983, Türkiye'de milli park ile turizm neden-sonuç ilişkileri, *Yeşil Türkiye Dergisi*, 33, 3-4.
- Güngör, S., ve Cengiz, T., 2006, Artvin ilinin iklim konforuna sahip rekreasyon ve turizm alanları, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 7(1), 69-80.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y., 2009, *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi örnek animasyon uygulamaları*. (güncellenmiş ikinci baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hazar, A., 2003, *Rekreasyon ve Animasyon*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- <http://www.aliakar.com>, [Ziyaret tarihi: 9 şubat 2015].
- <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.AspX?MevzuatKod=7.5.5413&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>, [Ziyaret tarihi: 11 Ocak 2018].
- <http://savsatfed.com.tr/savsat-cografik-konum/>, [Ziyaret tarihi: 11 Ocak 2018].
- <http://www.milliparklar.gov.tr/Belge/2873.pdf>, [Ziyaret tarihi: 23 Kasım 2017].
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=ZAMAN, [Ziyaret tarihi: 8 Kasım 2017].
- <https://www.google.com.tr/search?q=Karagöl+-+Sahara+Milli+Parkı&tbm>, [Ziyaret tarihi: 11 Ocak 2018].
- <https://www.google.com.tr/search?q=şavşat+ilçesinin+fiziki+haritası>, [Ziyaret tarihi: 11 Ocak 2018].
- Jensen, C.R., 1995, *Outdoor recreation in America*, Fifth Edition, Human Kinetics: USA
- Juniu, Susana, 2000, Downshifting:Regaining the Essence of Leisure, *Journal of Leisure Research*

- Karaküçük, S. ve Gürbüz, B., 2007, *Rekreasyon ve kent(li)leşme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S., 1999, *Rekreasyon*, Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Karaküçük, S., 2005, *Rekreasyon bilimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karasar, N., 1996, *Araştırmalarda rapor hazırlama*, 8.Baskı, Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şirketi.
- Karlı, Ü., Polat, E., Yılmaz, B. ve Koçak, S., 2008, Serbest zaman tatmin ölçeği' nin (SZTÖ-Uzun Versiyon) geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 19 (2), 80-91.
- Kırmızıoğlu, P.G. ve Çeviker, A., 2017, Sportif rekreasyon kavramına antropolojik bir bakış, *Journal Of Social And Humanities Sciences Research*, 4(12), 1061-1068.
- Kocaekşi, S., 2012, *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kodaş, D., Kodaş, B. ve Arıca, R., 2015, Yiyecek-içecek çalışanlarının serbest zaman tatmin düzeyleri ile serbest zamanda algılanan özgürlüklerinin incelenmesi, 3. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Köktaş, K.Ş., 2004, *Rekreasyon boş zamanı değerlendirme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lapa, T.Y. ve Ağyar, E., 2012, Üniversite öğrencilerinin serbest zaman katılımlarına göre algılanan özgürlük. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*. 23(1), 24-33.
- Mancini, J.A., 1978, Leisure satisfaction and psychologic well-being in old age: Effects of health and income, *Journal of the American Geriatrics Society*, 26(12), 550-552.
- Özşaker, M., 2012, Gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılmama nedenleri üzerine bir inceleme, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 126-131.
- Saçcan, M., 1986, *Rekreasyon ve turizm*, İzmir: Cumhuriyet Baskı Evi.
- Serdar, E. ve Mungan Ay, S., 2016, Üniversite öğrencilerinin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden tatmin olma ve algılanan özgürlük düzeylerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Somoncu, M., 2000, Aladağlar milli parkının planlanma sürecinde planlamaya yönelik görüş ve öneriler, 9. *Bölge Bilimi/Bölge Planlama Kongresi*, Bildiriler, Trabzon, 394-405.
- Sönmezoğlu, U., Polat, E. ve Aycan, A., 2014, Gençlik merkezi üyeleri ve bazı değişkenlere göre serbest zaman tatmin düzeyleri. *International Journal of Science Culture and Sport*. Special Issue,1, 219-229.
- Tekin, A., 2009, *Rekreasyon*, Ankara: Ata Ofset Matbaacılık.
- Torkildsen, G., 2005, *Leisure and recreation management*, London: Chapman & Hall.

- Vong, N., 2005, Leisure satisfaction and quality of life in Macao, China. *Leisure Studies*, 24(2), 195-207.
- Yaşar, O., 2000, Ülkemizde milli park ve benzer statüdeki alanların dağılımı. *Türk Coğrafya Dergisi*, 35, 181-203.
- Yetim, G., 2014, Boş zaman ilgileniminin boş zaman tatmini ve sadakati üzerine etkisi: Eskişehir'deki fitnes merkezleri üzerine araştırma, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Eskişehir.

EKLER

Ek-1 Anket İzin Dilekçesi

T.C. DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR ARTVİN ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ'NE
ARTVİN

Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. Danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Melike ESENTAŞ yönetiminde "Açık Alan Rekreasyonuna Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi: Şavşat-Karagöl Örneği" başlıklı tezimle ilgili Şavşat Karagöl Sahara Millî Parkı'nda bir anket çalışması yapacağım.

Gerekli izinlerin yazılı olarak tarafıma verilmesini arz ederim.

Adres: Saide ERTEM
Gap Mah. 2522 Sok. Dalsa Yapı
37/4 Batman
GSM:0552.212.2560

17.07.2017

Saide ERTEM

- Ekler: 1. Serbest Zaman Tatmin Ölçeği anket örneği.
2. T.C. kimlik fotokopisi.
3. Batman Üniversitesi öğrenci kimlik fotokopisi.

Ek-2 Anket İzni

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
XII. Bölge Müdürlüğü - Artvin Şube Müdürlüğü

Sayı: 10663509-405.03-156963
Konu: İzin Talep Dilekçeniz

24.07.2017

Saide ERTEM
(Gap. Mah. 2522 Sok. Dalsa Yapı 37/4)
BATMAN

İlgi : Şahıs'ın 19.07.2017 tarihli ve 54144582-000-78744 sayılı yazısı

İlgide kayıtlı dilekçede "Açık Alan Rekreasyonuna Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin incelenmesi: Şavşat-Karagöl Örneği" başlıklı tez çalışması kapsamında Şavşat Karagölde anket çalışması yapmak için izin talep edilmektedir.

Şube Müdürlüğümüzce yapılan değerlendirme sonucunda; çalışmalar tamamlandıktan sonra anket sonuçlarının Müdürlüğümüze gönderilmesi koşulu ile belirtilen anket çalışmasının yapılması uygun görülmüştür.

Gereğini rica ederim.

Yunus AYDEMİR
Şube Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır

24.07/2017

Kemal SANCAR
Kemal SANCAR
Evrak Kayıt Görevlisi

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.
Evrak Doğrulama Kodu:NWL9GP7VRC2SR52IB50W Evrak Doğrulama Adresi:
<https://www.turkiye.gov.tr>

Adres : Çarlık Mah. Çarlık Cad. No:26 Merkez /ARTVIN
Telefon : 538 969 14 37
e-posta : mevbas@ormansu.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : Muret EVBAŞI Bilgisayar İşletmeni
Fax : 442 235 24 33
Elektronik Ağ: <http://bolge12.ormansu.gov.tr>

Ek-3 Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Bilimsel bir araştırma için değerli görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Lütfen tüm soruları dikkatlice okuyarak, isminizi yazmadan, sizin için uygun olan ifadenin yanına (X) işareti koyarak cevaplayınız. Araştırmaya yaptığımız katkı ve içten cevaplarınız için teşekkür ederiz.

Saide DEMİRAL
Batman Üniversitesi
Rekreasyon Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Dr. Öğr. Üyesi M. Enes IŞIKGÖZ
Batman Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

1)Yaşınız?	☐ 19-28 ve üzeri	☐ 29-38	☐ 39-48	☐ 49 yaş
2)Cinsiyetiniz?	☐ Erkek	☐ Kadın		
3) Eğitim durumunuz?	☐ İlkokul ☐ Lisans	☐ Ortaokul ☐ Lisansüstü	☐ Lise	
4)Aylık geliriniz?	☐ 1000 ve altı ☐ 3001 ve üstü	☐ 1001-2000	☐ 2001-3000	
5)Medeni durumunuz?	☐ Bekâr	☐ Evli		

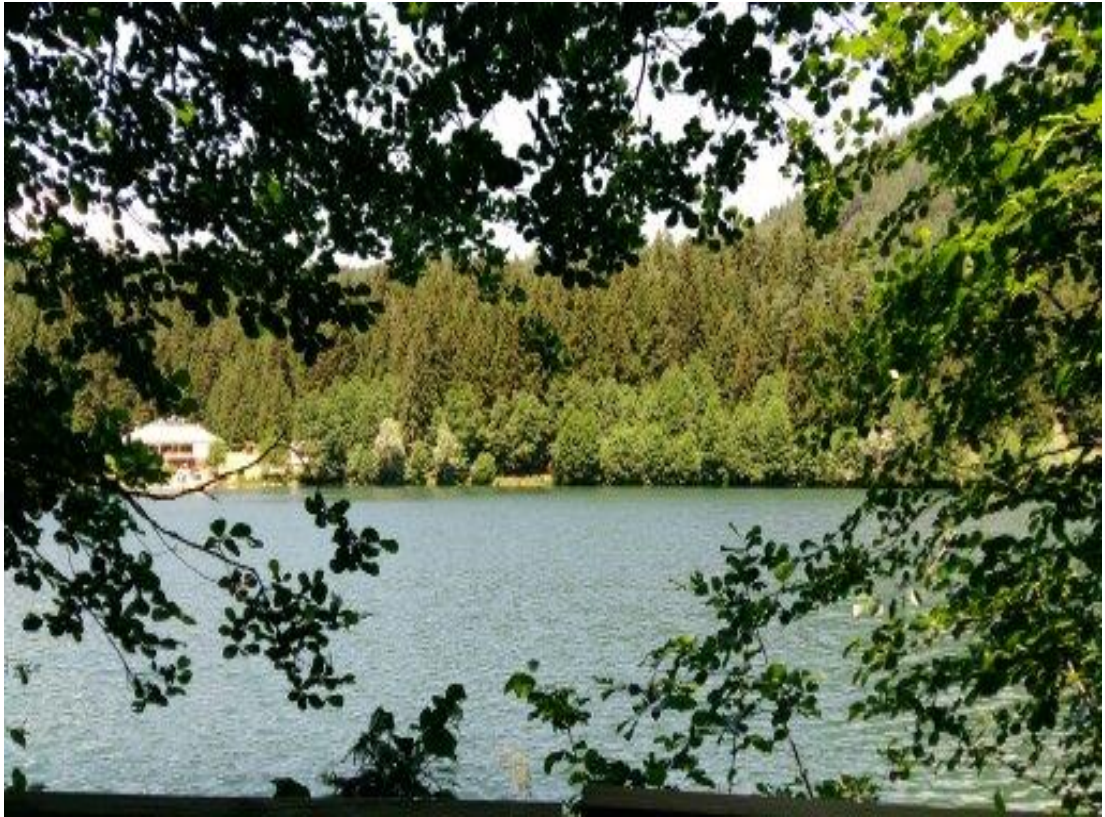
Serbest zaman tatmin ölçeği	1=Benim için hemen Hemen hiç geçerli değil	2=Benim için Nadiren Geçerli	3=Benim için Bazen Geçerli	4=Benim için Sıklıkla Geçerli	5=Benim için Hemen Hemen Her Zaman Geçerli
1.Serbest zamanlarımda yaptığım aktiviteleri özgürce seçerim.					
2.Serbest zaman aktivitelerim benim için çok ilginç.					
3.Serbest zaman aktivitelerimi uygulamaktan zevk alıyorum.					
4.Serbest zaman aktivitelerim bende öz güven sağlar.					
5.Serbest zaman aktivitelerim bana başarı hissi veriyor.					
6.Serbest zaman aktivitelerimde birçok değişik yetenek ve kabiliyetlerimi kullanırım.					
7.Serbest zaman aktivitelerimi uygularken kendimi tamamen aktiviteye veririm.					
8.Serbest zaman aktivitelerim entelektüel açıdan çekici.					
9.Serbest zaman aktivitelerim yeni beceriler öğrenmemde beni cesaretlendiriyor.					
10.Serbest zaman aktivitelerim etrafımda olanlar hakkındaki bilgimi artırır.					

11. Serbest zaman aktivitelerim merakımın tatmin edilmesinde bana yardımcı oluyor.					
12. Serbest zaman aktivitelerim yeni şeyler denemem için bana olanaklar sağlar.					
13. Serbest zaman aktivitelerim bana kendimi tanımamda yardımcı olur.					
14. Serbest zaman aktivitelerim bana etrafımı, diğer insanları tanımamda yardımcı olur.					
15. Serbest zaman aktivitelerim genel olarak toplumu tanımamda bana yardımcı olur.					
16. Serbest zaman aktivitelerim bana doğa ile ilgili daha çok şey öğrenmemde yardımcı olur.					
17. Serbest zaman aktivitelerim kişiler arasındaki farklılıkları kabul etmemde bana yardımcı olur.					
18. Serbest zaman aktivitelerim düşünce, duygu veya fiziki yeteneklerimi diğer insanlara göstermemde imkân veriyor.					
19. Serbest zaman aktiviteleri esnasında diğer insanlarla sosyal ilişkiler kurabiliyorum.					
20. Serbest zaman aktivitelerim diğer insanlarla sıkı ilişkiler kurmamda bana yardımcı oluyor.					
21. Başka insanlarla gruplar içinde olabildiğim serbest zaman aktivitelerini tercih ediyorum.					
22. Serbest zaman aktivitelerim esnasında tanıştığım insanlar arkadaş canlısı.					
23. Serbest zaman aktivitelerimde eğlenceli insanlarla bir araya gelirim.					
24. Serbest zamanlarımda, çokça serbest zaman aktiviteleri yapmaktan hoşlanan insanlarla bir araya gelirim.					
25. Serbest zaman aktivitelerimi birlikte yaptığım insanlara karşı güçlü bağlılık hissi duyarım.					
26. Serbest zaman aktivitelerim rahatlamama yardımcı oluyor.					
27. Serbest zaman aktivitelerim stresten kurtulmama yardımcı oluyor.					
28. Serbest zaman aktivitelerim kendimi duygusal olarak iyi hissetmemde yardımcı olur.					
29. Serbest zaman aktivitelerine katılıyorum çünkü hoşlanıyorum.					
30. Serbest zaman aktivitelerim beni fiziksel olarak zorluyor.					
31. Fiziksel sağlığımı (uygunluğumu) arttıran serbest zaman aktiviteleri yaparım.					
32. Beni fiziksel olarak yenileyen (tazeleyen) serbest zaman aktivitelerini yaparım.					
33. Serbest zaman aktivitelerim sağlıklı kalmama yardımcı olur.					
34. Serbest zaman aktiviteleri kilomu kontrol etmemde bana yardımcı olur.					
35. Serbest zaman aktivitelerim enerji düzeyimi korumamda bana yardımcı olur.					
36. Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler ilgi çekicidir.					
37. Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler güzel yerlerdir.					

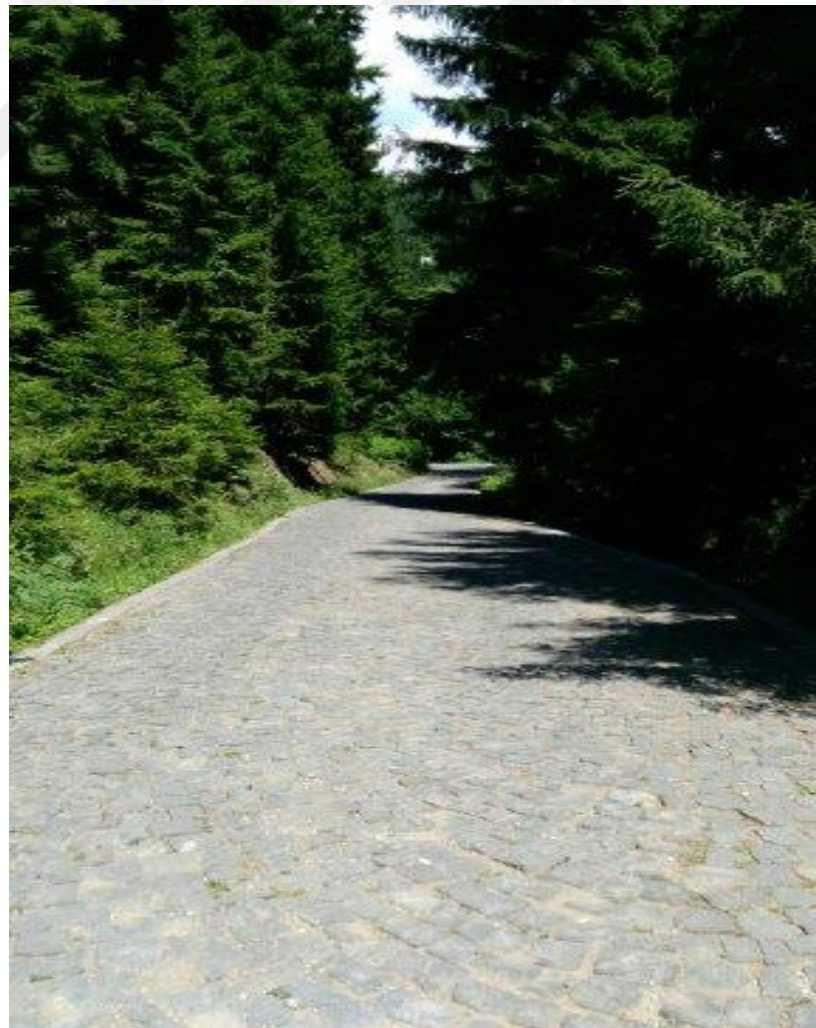
38. Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler iyi dizayn edilmiştir.					
39. Serbest zaman aktivitelerimi yaptığım alanlar/yerler benim hoşuma giden (beni hoşnut eden) yerlerdir.					

Ek-4 Karagöl Fotoğrafları

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Saide DEMİRAL
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : 24.03.1983
Telefon : +905354630805
Faks :
e-mail : saideertem@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Atatürk Lisesi, Bursa	2000
Üniversite	: Anadolu Üniversitesi BESYO, Eskişehir	2006
Yüksek Lisans	: Batman Üniversitesi Rekreasyon Yönetimi ABD	2018
Doktora	:	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2007-2008	Osmangazi Belediyesi Spor Kulübü	Hentbol Antrenörü
2008-2009	Osmangazi Belediyesi Spor Kulübü	Yüzme Antrenörü